

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКОЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

БЛАНК ЗАДАНИЯЎ 9 клас

Варыянт 1

Заданне 1. Запішыце выказванні беларускіх мастакоў слова ў фанетычнай транскрыпцыі.

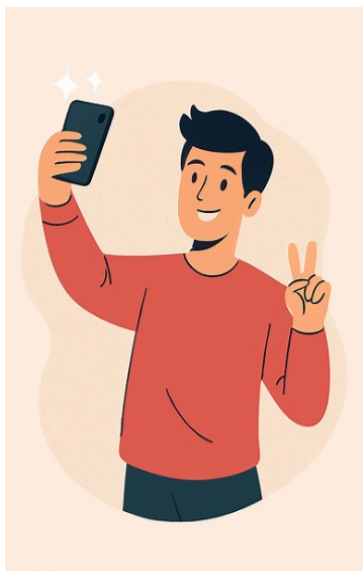
Максімальная колькасць балаў – 6.

Дзіва з дзіў для чалавека: ён часовы. (Н. Мацяш.)

Заданне 2. Ніжэй змешчаны спіс сучасных запазычаных слоў, якія актыўна ўжываюцца ў беларускай мове. Для кожнага з іх трэба:

1. Даць кароткае тлумачэнне значэння.
2. Прапанаваць адзін ці два беларускія адпаведнікі (неалагізмы), якія маглі б выкарыстоўвацца замест запазычання.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Сэлфі

Валанцёр

Стрыт-арт

Заданне 3. Падбярыце да змешчаных у левым слупку назоўнікаў патрэбныя словы з наступнага абзаца так, каб склаліся фразеалагізмы. Для гэтага як самім апорным назоўнікам, так і падабраным словам пры неабходнасці надайце патрэбную граматычную форму. Запішыце атрыманыя фразеалагізмы ў правым слупку насупраць адпаведных ім значэнняў.

Словы-кампаненты для складання фразеалагізмаў: *біць, валяцца, гнацца, гуляць, два, з, за, задаваць, заставацца, на, не, не, па, у (ў).*

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 4. Ад прапанаваных слоў утварыце суфіксальным спосабам шэсць назоўнікаў, якія абазначаюць асобу чалавека. У якасці ўтваральных выкарыстоўвайце толькі тыя словы, ад асноў якіх назвы асобы могуць быць утвораны непасрэдна.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 5. На аснове прапанаваных слоў запоўніце табліцу, выпісаўшы ў правы слупок слова (словаформу) адпаведна пазначаным у левым слупку патрабаванням.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 6. Пры электронным перакладзе з рускай мовы на беларускую ў некаторых сказах былі дапушчаны маўленчыя памылкі. Дапамажыце іх выявіць, патлумачыць і паправіць. Улічыце, што сярод прапанаваных могуць быць як сказы з памылкамі, так і без памылак.

Максімальная колькасць балаў – 6.

№ сказа	Сказ
1	Асноўная мэта зборніка – не толькі дапамагчы настаўнікам беларускай мовы, але і вучням у падрыхтоўцы да выпускнога экзамену.
2	Уключаныя тэксты ў зборнік падобраны з улікам наяўнасці ў іх асноўных арфаграм і пунктаграм, вывучэнне якіх прадугледжана праграмай па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі.
3	Творы Сымона Буднага мелі вялікую папулярнасць сярод жыхароў Беларусі, у якіх наш асветнік выступаў за вызваленне чалавечага духу, за свабодную стваральную працу.
4	Любчанскі замак славіўся сваёй багацейшай бібліятэкай.
5	Дванаццатага красавіка тысяча дзевяцьсот шэсцьдзясят першага года чалавек упершыню паляцеў у космас.
6	Удзячныя нашчадкі шануюць памяць пра тых, хто цаною свайго жыцця адстаялі Перамогу.

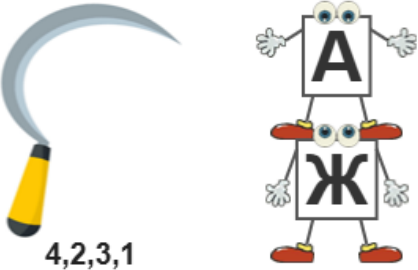
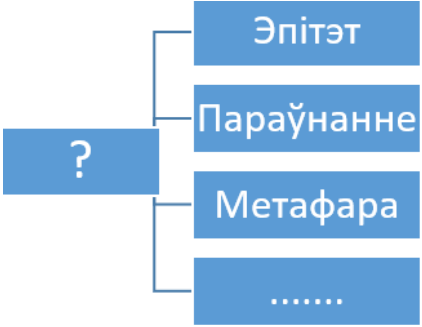
Заданне 7. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Жила-была на свете Зеленая Лошадь. Глаза у нее были как крыжовник, грива – как хмель, который оплетает заборы и деревья, спина была как мягкий мох, и её всегда хотелось погладить. Чулочки на ногах – серебристые, как листья тополя, а хвост был похож на можжевельник. Жила Зеленая Лошадь на воле, в лесах и в глуши, и паслась где хотела. Заприметить ее среди зелени было очень и очень трудно, и люди, которые ходили в лес, никогда ее не замечали.
(По Ю. Ковалю.)

Заданне 8. У схемах “зашыфраваны” літаратуразнаўчыя тэрміны і паняцці. Разгадайце і запішыце іх у адпаведную ячэйку табліцы.

Максімальная колькасць балаў – 6.

А		Г Што хаваецца за пыталнікам?
Б	_____ А _____ Б _____ А _____ Б	Д свет _____ свет _____ свет _____ свет _____
В		Е — ' / — ' / — ' /

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж імёнамі беларускіх пісьменнікаў, асветнікаў і фактамі іх біяграфій. Адпаведныя лічбы запішыце ў ячэйках побач з адпаведнымі літарамі.

Максімальная колькасць балаў – 6.

А	Янка Купала	В	Уладзімір Караткевіч	Д	Максім Багдановіч
Б	Якуб Колас	Г	Кандрат Крапіва	Е	Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч

1	Росквіт творчасці прыпадае на XIX ст.; верш, паэма, вершаваная аповесць, камедыя, фарс-вадэвіль, опернае лібрэта, публіцыстыка, паэтычны пераклад; вучыўся на медыка, але вядомы як пісьменнік
2	Нарадзіўся ў горадзе, які стаіць на Дняпры; адна з асноўных тэм творчасці – адлюстраванне падзей 1863–1864 гг.; “Беларуская песня”
3	Нарадзіўся ў XIX ст.; вядомы як паэт і драматург; у сваёй творчасці ўвасобіў легенду пра паходжанне Магілёва
4	Нарадзіўся на Міншчыне; пісаў вершаваныя і пражайныя творы; “Песні жальбы”; напісаў паэму, якую называюць энцыклапедыяй сялянскага жыцця, Бібліяй беларусаў
5	Нарадзіўся ў Беларусі, але значную частку жыцця правёў у Расіі; пры жыцці выйшаў толькі адзін зборнік вершаў, але прызнаны класікам беларускай літаратуры; у адным з самых вядомых твораў расказвае пра працу слупкіх персіярань
6	Нарадзіўся на Магілёўшчыне ў пачатку XX ст.; вядомы як пражай, а таксама як лексікограф; у сваёй творчасці закранае праблемы вайны і інтэлігенцыі
7	Нарадзіўся на Міншчыне ў XIX ст.; вядомы як драматург і байкапісец; у адным з самых вядомых сваіх твораў паказваў чалавечае невуцтва праз вобраз барана

Заданне 10. Сёлета будзе адзначацца 140-годдзе з дня нараджэння аднаго з самых цікавых пісьменнікаў XX стагоддзя. Ён вядомы сваімі апавяданнямі і аповесцямі, неверагоднымі абразкамі. У адным з апавяданняў пісьменнік паказвае трагедыю маці, ад якой адракаецца сын, што з’ехаў у горад і стаў адвакатам. Узнагародай для маці сталі некалькі “трохрублёвых паперак”.

Прыгадайце і запішыце аўтара і назву твора, а таксама імя галоўнага героя – сына.

Уявіце, што паводле гэтага апавядання здымаецца фільм. Ваша задача — стварыць жывы і яркі вобраз героя на экране. Каб дапамагчы гэта зрабіць, **складзіце тры парады для акцёра, які выконвае ролю сына.** Парады павінны быць накіраваны на раскрыццё лёсу, думак і паводзін персанажа для перадачы аўтарскай думкі ў апошняй сцэне сустрэчы з маці. **Першая з парад павінна тычыцца адзення героя, другая – яго мімікі і жэстаў, трэцяя – інтанацыі. Апішыце фінальны эпізод, для якога будуць актуальныя парады (апісанне да 100 слоў).**

Максімальная колькасць балаў – 6.